

SLOVENSKI NAROD

Izšla vsak dan popoldne, izvenredne številke in prazniške. — Inzerati: do 30 petič 4 2 D, do 100 vrst 20 50 p, večji inzerati petič vrsta 4 D; notice, poslane, izjave, reklame, preklici beseda 2 D. — Popust po dogovoru. — Inzeratni davek posebej. — „Slovenski Narod“ velja letno v Jugoslaviji 240 D, za inozemstvo 420 D

Upraviščno: Knafljeva ulica št. 5, pritišče. — Telefon št. 304.

Uredništvo: Knafljeva ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon št. 34.

— Poština plačana v gotovini.

Naša notranja politika

Narodna skupščina je sinoči končala razpravo o proračunu notranjega ministrstva. Proračun je bil seveda sprejet, kljub temu pa je bilica parlamentarne debate za vlado skrajno neugodna. Krivda ne zadene toliko notranjega ministra, ki ima osebno gotovo mnogo simpatijnih potez in tudi dobro voljo, kakor ves današnji režim, današnje nezdrave razmere.

Ta zavest je znatno olajšala pozicijo notranjega ministra g. Maksimovića, ki bi sicer se težje branil vladino notranjo politiko. Te niso napadali samo opozicijski govorniki, ampak prav ostro tudi člani vladne koalicije in to celo zelo ugledni. Posebno je morala vlada in radikale boleti sicer obzirna, a po svoji stvarnosti tem bolj tehtna kritika, ki jo je izjavil odlični radikalni voditelj Cirković o razmerah v Južni Srbiji. Ako primerja politik kakor je g. Cirković položaj v Macedoniji s položajem v Albaniji in severni Grčiji, govori to cele knjige. Vlada je s pomočjo vojske in žandarmerije, ki sta vršila pravo herojsko delo, res zatrla razbojništvo in komitastvo. Skoro ničesar pa ni storila, da dvigne v tej pokrajini, ki jo smatrajo radikali za svoj „noli me tangere“, tudi javno upravo in splošno civilizacijo. Prebivalci prirodno bogati, a stoletja zanemarjeni macedonskih pokrajin so tako hvalni za vsako cesto, za vsak vodnjak, vsako šolo, da bi se jih moglo osrečiti z razmeroma malimi žrtvami. In to bi bilo tudi najuspešnejše sredstvo za pobijanje političnega nezadovoljstva, najboljša protifaksa proti bolgarskim in grškim intrigam med našim prebivalstvom.

Slične so razmere v Bosni, Hercegovini, v Črni gori. Povsod ima vladna politika preveč pred očmi samo neposredne režimske interese, zapostavlja pa splošne interese prebivalstva in države. Minister Maksimović je moral tekom debate o svojem proračunu ponovno povzeti besedo, da je odgovarjal na pikre in utemeljene očitke raznih govornikov. Da naj momentano ublaži neugoden vtis porazne kritike, tudi z obljubami ni štedil. Da so te obljube večinoma precej medle, smo opozorili že v enem zadnjih uvoznikov. Bojimo se, da bo vlada nanje pozabila, čim bo proračun pod streho.

V eni svojih replik se je dotaknil notranji minister tudi občinskih volitev v Sloveniji in napovedal volitve v Trbovljah se za ta mesec, občinske volitve v Ljubljani pa za najbližji dob. Zdelo se je, da je bil to napoved obistini, saj ni nikakega vzroka, da živimo tako dolgo v nenormalnih razmerah. In tudi ni nobenega razloga, da se volitve ne bi vršile že čim prej, saj so že razpisane in je treba določiti le še termine. Upamo, da se notranji minister ne bo oziral na intrige gotovih krogov, ki bi jim bile volitve danes zelo nedobrodošle in ki imajo največ krivde, da jih še do sedaj ni bilo. Saj bi bilo blazno čakati na izpolnitev njihove zahteve po spremembi volilnega reda. Dvomljivo je, ali bi vlada sploh pristala na odpravo današnjega proporca, ki ima brez dvoma mnogo koristnega na sebi in velja tudi za razna druga mesta v državi, zlasti za Beograd. A tudi če bi hotela narediti za Ljubljano izjemo, je to mogoče le potem novega zakona, na katerega pa pri današnjem zakonodajnem tempu lahko čakamo še leta in leta.

Ljubljansko prebivalstvo pa si volitev želi. Po ogromni večini je zadovoljno s smotnim delom gerentskega sveta, a baš zato hoče, da to pokaže tudi z volilnimi krogljicami in da tako tej res gospodarski in socialni politiki tem krepkejšo oporo.

Protest naše vlade v Atenah

Beograd, 9. marca. Zadnji čas so grške obmejne oblasti sistematično šikanirale naše v Grčijo potujoče državljane. Zlasti so jim delale velike neprilike pri njih povračku v našo državo. Z ozirom na to si kane je naša vlada po svojem poslaniku Pantu Gavriloviću vložila pri grški vladi ostro protestno noto, naglašajoč, da se dobri odnosi med obema državama ne morejo urejevati na tak način in da naši vladi ne manjkajo represalije kot odgovor na tako postopanje grške v obmejnih oblastih. Naša vlada se ogiblje vsakega najmanjšega incidenta z Grško, čeprav ima dovolj razloga, da bi nastopala napram grškim državljanom rigorozneje. Število jugoslovenskih beguncev iz Grške dnevno narašča. Naša vlada zahteva, da izpolnjuje Grška napram naši narodni manjšini svoje obveznosti.

Velike težkoče o Ženevi

V vprašanju razširjenja sveta Društva narodov še ni sporazuma. — Španija grozi z izstopom, Poljska je pripravljena k kompromisu.

Ženeva, 9. marca. Zunanji minister dr. Ninčić je včeraj jutraj iz Pariza prispel v Ženevo. Stališče naše delegacije v Ženevi je opredeljeno pred vsem napram Madžarski, Bolgarski in Avstriji. Glede Madžarske zahteva naša delegacija razpravo o vprašanju razorožitve, o neizvršitvi mirovnih pogojev, o povratku Habsburžanov in o pobijanju gibanja „probuja-jočih se Madžarov“. V avstrijskem priključnem vprašanju nastopi jugoslovenska delegacija proti priključitvi Avstrije k Nemčiji. Glede Bolgarske bo jugoslovenska delegacija navajala podpiranje makedonske organizacije od strani službene Bolgarske, tajno oboroževanje Bolgarske in neplačanje vojne odškodnine.

Včeraj ob 11. dopoldne je bila pod predsedstvom japonskega delegata Ishii 39. seja Sveta Društva narodov, ki je določila dnevni red za izredni sestanek Društva narodov. Seje so se udeležili zastopniki 9 držav članic Sveta, med drugim dr. Beneš. V reformacijski dvorani je bila dopoldne ob 3. svečana otvoritev izrednega plenarnega sestanka. Tribune so bile goste zasedene občinstva. Navzočih je nad 300 novinarjev, med tem 100 iz Nemčije. Tudi diplomatska loža je do zadnjega sedeža zasedena. Predsednik Sveta Društva narodov Ishii je otvoril sestanek, naglašajoč, da je glavni razlog sestanka prošnja Nemčije za sprejem v Društvo narodov. Opozoril je, da je to važen historični dogodek. Za predsednika je bil nato z 48 proti 36 glasovom izvoljen delegat Portugalske da Costa.

Z ozirom na rešitev Društva narodov v moskuskem vprašanju se Turška ni odzvala vabilu na sestanek. »Havas« objavlja, da ostane vprašanje razširjenja Sveta za sedaj na mrtvi točki, ker Briand ne more

trenutno določiti smernice zunanje politike Francije. Ženevski krogi smatrajo, da je propadla akcija, da se istočasno z Nemčijo sprejmejo še druge države v Svet.

Nemčija vztraja na stališču, da ne sme razum nje nobena druga država dobiti stalnega sedeža v Svetu. Stališče zaveznikov je še vedno deljeno. Na nedeljskih posvetovanjih je prišlo do ostrega konflikta med italijanskim delegatom Scialojom in nemškim državnim kancelarjem. Španška grozi, da izstopi iz Društva narodov, če se ji ne prizna sedež v Svetu. Isto zahteva tudi Poljska. Situacija v Ženevi je tudi nekoliko napeta z ozirom na vladno krizo v Franciji, ki je v tesni zvezi z nemškim problemom.

Ženeva, 9. marca. Avstrijski zvočni kancelar dr. Ramek je danes prispel semkaj. Že dopoldne se je sestel z nemškim kancelarjem dr. Luthrom in zunanjim ministrom dr. Stresemannom. Datum plenarnе seje Društva narodov, na kateri se ima odobriti sprejem Nemčije, še ni določen.

Ženeva, 9. marca. Težkoč sedanje situacije ni iskati pri delegacijah locarnskih držav, marveč pri onih državah, ki zahtevajo stalni sedež v Svetu Društva narodov. Španška delegacija je nepopravljiva. Španški delegati naglašajo, da imajo seboj pismena navodila, ki jim ukazujejo, da takoj prijavijo izstop Španije iz Društva narodov, če se jim ne prizna stalni sedež v Svetu.

Tudi poljske delegacije vodijo odločen boj za svoje zahteve, toda pripravljene so na sporazum. Brazilija je najbolj popustljiva. V Ženevi si slijoja naporod sedaj dve skupini. Ena je, ki odklanja vsak predlog po razširjenju Sveta narodov. Tej skupini načeljuje Švedska, druga je za razširjenje. Francija se zavzema za Poljsko.

Zdravstveno škrbstvo v Jugoslaviji

Ekspozé ministra za narodno zdravje. — Narodna skupščina je sinoči sprejela proračun notranjega ministrstva.

Beograd, 9. marca. Vlada večina je sinoči v Narodni skupščini z večino glasov sprejela proračun notranjega ministrstva. Proti koncu seje so se odigrali burni prizori. Med govorom črnogorskega federalista dr. Drlijevića je prišlo med vladno večino in opozicijo do ostrega prepira. Zlasti pa med notranjim ministrom in govornikom. Ko je predsednik odzval besedo posl. dr. Drlijeviću, je nastal v zbornici velik hruš in trušč. Ker je predsednik odklonil nadaljno zahtevo opozicije, da podeli znova besedo dr. Drlijeviću, je večina opozicije v znak protesta zapustila dvorano.

Razpravni red glede ostalih proračunov je v splošnem določen takole: Proračun ministrstva za narodno zdravje, proračun finančnega ministrstva, nato pridejo ministrstvo vojne in pomorščice, ministrstvo javnih del, prometa, pošte in brzojava, ministrstva za šume in rudnike, dalje za poljedelstvo in vode, za trgovino in industrijo, za socialno politiko, za agrarno reformo, za izenačenje zakonov in za zunanje zadeve. Mogoče je, da pride proračun finančnega ministrstva na dnevni red tudi šele proti koncu proračunske razprave, ako bo to želel finančni minister dr. Stojadinović, katerega povratek iz Pariza pričakujejo za danes zvečer.

Beograd, 9. marca. Na dnevi red današnje seje narodne skupščine, ki je pričela ob 9.30 dopoldne, je bil stavljen proračun ministrstva za narodno zdravje. Minister dr. Slavko Miletić je podal skupščini daljši ekspozé o delovanju ministrstva za narodno zdravje. Njegov ekspozé je podal le zunanjo sliko o stanju naših bolnišnic in sanitetskih ustanov. Med drugim je minister omenjal, da znašajo izdatki njegovega resora 335.485.000 dinarjev in da so ti izdatki za 6 milijonov manjši nego v prejšnjem proračunu. Izvedena je bila redukcija uradništva v ministrstvu in pokrajinskih inspektoratih ter redukcija administrativnega osoblja pri raznih ustanovah in zavodih tega ministrstva. Razmerje med vaterjalnimi in osebnimi izdatki je 1:2.

Minister navaja razne podrobnosti glede bolnic in drugih higienskih naprav. Za državne bolnice je v proračunu določenih 139.918.441 Din. Postavka za Slovenijo se je zmanjšala za 5.767.000 dinarjev. Slovenija zahteva, da se njene bolnice doprajo predvsem iz dohodkov, izvirajočih iz bolnišnic, kakor je bilo to pred vojno običajno, obenem pa naj bi država doajala bolnišnic v Sloveniji letne subvencije. Stroški za

kopirnišča znašajo nad 5 milijonov. Ti so se zmanjšali zato, ker kopirnišča svoje izdatke krijejo iz lastnih dohodkov. Izdatki za ljubsko higijeno znašajo 44.867.000 Din. V kratkem se odprvi več novih bolnic. Danes je državni bolni v Bosni in Hercegovini 8, v Črnigori 3, na Hrvaškem 8, v Sloveniji 4 in v Vojvodini 2. Samoupravni slovenski bolnice v dižavi je v Bosni 1, v Sloveniji 9, na Hrvaškem 18 in v Vojvodini 14. V teh bolnicah je bilo preteklo leto 182.470 bolnikov.

Glede bolniških zdravnikov in njih števil omenja minister ekspozé, da je bilo v Srbiji 120 zdravnikov, v Črni gori 10, v Bosni 50, v Dalmaciji 10, na Hrvaškem 98, v Sloveniji 50 in v Baranji 30. Celokupno torej 368 zdravnikov v državnih bolnicah. Ekspozé ministra je skupščina vzela na znanje. Za tem sta govorila samostojni demokratski posl. dr. Popović in hrvatski federalist dr. Polić.

Današnja seja je bila zelo slabo obiskana in je vladalo za ministrov ekspozé minimalno zanimanje. Proračun ministrstva za narodno zdravje bo brez vsakih velikih težkoč izglasovan.

TRGOVINSKA POGAJANJA V BELGIJI

Beograd, 9. marca. Dne 20. t. m. se prično meritorna pogajanja med našo in belgijsko delegacijo za sklenitev trgovinske pogodbe.

POŽAR UNIČIL DOKUMENTE O MAYERLINŠKI TRAGEDIJI

Praga, 9. marca. Na gradu grofa Taaffeja v Elhišovu pri Taboru je nastal požar, ki je uničil veliko in krasno biblioteko. Ta je hranila razne zanimive historične dokumente. Med drugimi je požar uničil zgodovinsko važni protokol o znani mayerlinški tragediji, ki ga je dal Franc Jožef tedanjemu znanjemu ministru grofu Edvardu Taaffeju, očetu sedanega lastnika gradu, z nalogom, da ga hrani kot skrivnost. Požar je sedaj zabilisal zadnje sledove o dokazih, kako se je v resnici dogodila tragedija v Mayerlingu.

VELIK POŽAR V RUSKEM KINU

Berlin, 8. marca. »Tägliche Rundschau« javlja iz Moskve, da je včeraj izbruhnil v Velikem kinu v Novo Nikolajevskem strahovit požar, ki je zahteval 30 človeških žrtv.

Francoska vladna kriza

Pariz, 9. marca. »Havas« naglašajo, da je mogoča sestava koncentracijskega kabineta levice, katerega člani bi bili po večini radikalni socialisti in ki bi dobili tudi podporo pri drugih skupinah, zlasti pri centru. Splošno mnenje je, da je Aristid Briand zopet v prvi vrsti poklican, da sestavi novo vlado. Za slučaj, da bi on mandat za sestavo kabineta odklonil, poveri predednik Doumergue sestavo vlade Herriotu.

Novi člani Srbske akademije znanosti

Beograd, 8. marca. Danes dopoldne je bila svečana seja Akademije znanosti. Svečanostim so prisostvovali v kraljevem imenu general Hadžić kakor tudi mnogoštevilni narodni poslanci in člani vlade. Za rednega člana Akademije je bil imenovan med drugim rektor beogradske univerze dr. B. Gavrilović, ki je imel predavanja o temi »Problemi prostora, hiperprostora in kontinua«.

Na dan proglastitve srbske kraljevine, to je 7. marca po novem koledarju, prireja Akademija znanosti v Beogradu vsako leto svečano sejo, na kateri poroča o delu akademije v minolem letu. Tudi letos se je v nedeljo zbral v dvorani stare univerzne zgradbe v Beogradu poleg garde jugoslovenskih nesmrtnikov, ki žive v Beogradu, še cvet prestolnice inteligence. Sejo je otvoril predsednik akademije, prof. dr. Jovan Cvijić, nakar je tajnik akademije Belić prečital poročilo o delovanju akademije v prošlem letu. Poročilo pravi m. d.:

Delo se je kretalo v dosedanjem pravcu. Akademija je izdala gradivo in znanstvena dela, sodelovala pri mednarodnem znanstvenem delu, omogočala znanstvene ekspedicije in podpirala dela, za katera obstajajo posebne ustanove: dela o naselbinah in poreklu prebivalstva, o etnografiji, o leksikografiji, o organizaciji okeanografskega instituta itd. Akademija je izdala 320 tiskanih pol. 18. in 19. oktobra je akademija skupno z Jugoslovensko akademijo v Zagrebu priredila proslavo Gijre Jakšića. Lani je umrl najstarejši akademik in odlični umetnik Steva Todorović. Akademija je imela 30 sej. Povečala je rokopišne zbirke in dokumente. Akademija je tudi materialno pomagala znanstvenike.

Po tajniškem poročilu je povzel besedo novi akademik dr. Gavrilović, ki je govoril o vrašanju prostora, nadprostoru in kontinuu. Nato je predsednik prečital nove člane akademije, večinoma zaslužne znanstvenike iz češkoslovaške republike.

Ustanovitev

Slovenske turistovske zveze

Na podlagi sklepa kongresa slovenskih turistovskih društev, ki se je vršil septembra lanskega leta na Slovaškem v Visoki Tatri in na katerem so bile zastopane Jugoslavija, Češkoslovaška, Poljska in Bolgarska, je prišlo sedaj do ustanovitve Zveze slovenskih turistovskih društev. Cilj Zveze je medsebojna podpora in dovolitev olajšav na potovanjih po omenjenih državah. Največje važnosti je dovolitev ugodnosti v vseh planinskih kočah v Zvezi včlanjenim planinskim društvom, medsebojna podpora pri rešitvah akcijah in pospeševanje turistične in interesiranih državah. Kot izvršilni in upravni organ Zveze funkcioniraja Zvezni svet, ki obstoja iz treh članov vsakega planinskega društva in ki se voli na štiri leta. Sedež predsedstva je vsako leto v eni udeleženi državi. Za prvo leto je določena Češkoslovaška.

Dne 5. t. m. je bilo konstituirajoče zborovanje predsedstva Zveze v Pragi. V predsedstvo so bili na predlog Poljske izvoljeni sledeči delegati: Za predsednika Zveze dr. J. St. Guth-Jarkovsky, za tajnika prof. dr. V. Dvorsky, ki je dober poznavalec slovenskih planin in izborni organizator turistične, ter za podpredsednika ministerjalni tajnik J. Mühlmann. Zbor je ugotovil, da so zadevno pogodbo oz. pravila Zveze odobrila vsa zainteresirana planinska društva. V svet Zveze so bili delegirani naslednji delegati:

1. za Bolgarsko turistično društvo: v Sofiji: Ilia Antonov, Iv. Rajev in Georgij Kozarov.
2. za Poljski Towarzystwo Tatrzański: v Krakovu: ing. J. N. Czerwinski, prof. dr. V. Ggetel in major B. Romaniszyn

3. za »Slovensko planinsko društvo« v Ljubljani dr. Fran Tomlinšek, Maks Hrovatin in prof. I. Ravnik in

4. za »Klub čsl. turistov« v Pragi: dr. J. St. Guth-Jarkovsky, prof. dr. J. Dvorsky in ministerjalni tajnik J. Mühlmann.

Po končanih formalnostih je predsedstvo sklenilo, da se vrši plenarna seja sveta Zveze 25. in 28. septembra v Pragi. Sklenjeno je bilo dalje v češkem in francoskem jeziku izdati publikacijo, ki bo svetovno turistiko informirala o stanju in razvoju slovenskih turistovskih društev, kakor tudi izdati seznam vseh tem društvom pripadajočih planinskih koč. Končno je bilo sklenjeno, da se uvedejo in izda posebne znamke k turistovskim legitimacijam. Te znamke naj bi bile kot potrdilo, da je dotični član v Zvezi včlanjenega planinskega oz. turistovskega društva. Na podlagi teh znamk vživa dotičnik vse pravice in udobnosti društev. Na predlog poljskih delegatov je bilo dalje sklenjeno, da se do prihodnjega plenarnega sestanka izdelajo načrti glede ustanovitve Mednarodne alpinistične federacije.

Politične vesti

Zborovanje hrvatskih republikancev. V dvorani »Music Halla« v Zagrebu je bilo včeraj zborovanje malih hrvatskih separatističnih strank, ki tvorijo takozvani »Hrvatski blok«, v katerega spadajo po večini frankovci z dr. Prelogom in dr. Horvatom na čelu. Radičević disident-republikanci in nekateri druge frakcije. Zborovanja se je udeležilo okrog 400 oseb. Zbor je razpravljal o republikanskem programu ter je sprejel končno resolucijo, ki govori za finančno samostojnost Hrvatske odnosno zahteva samostojno hrvatsko državo. Med zborovanjem sta bili dve osebi aretirani, ker sta poskušali z medklici motiti potek zborovanja.

Danes, 9. t. m. ob 20. v »Unionu« koncert Ševčikovega kvarteta.

Na sporedu Mozart, Szymanowski, Dvořak.

Borzna poročila

LJUBLJANSKA BORZA.
Lesni trg: Povpraševanja in ponudbe dosti. Prodanih 2 vagona desk 20 mm monte fco. Podbrdo 540 Din. 1 vagon bukavih suhih drv fco. n. p. 2150 Din; 2 vagona hlobov belega gabra, čisti ravni od 30 cm premera naprej, 440 Din; 1 vagon obrobilnih hrastovih hlobov 43 mm fco. Postojna trans. 1280 Din in 1 vagon jelovih in smrekovih desk 20 in 25 mm, od 1—4 m, zdravo blago fco. Postojna trans. za 100 kg 64 Din.
Žitni trg: Povpraševanje in ponudbe srednje. Prodani 1 vagon nove koruze fco. Novi Sad 114 Din.

EFEKTI.

2½% drž. renta za vojno škodo denar 279, blago 282; 7% invest. pos. iz leta 1921 blago 78; Celjska posojilnica dd. denar 230, blago 242; Ljubljanska kreditna banka denar 240, blago 220; Merkantilna banka denar 100, blago 104; Kreditna banka denar 175, blago 185; Slovenska banka denar 4950, Strojne tovarne in livarne blago 110; Zdravne papirnice denar 110; Stavbena družba dd. denar 80, blago 90, Sešir dd. denar 115, blago 120; 4½% kom. zad. dež. bke. denar 20, blago 22; 4½% zast. l. kr. dež. bke. denar 20, blago 22.

ZAGREBSKA BORZA.

Devize: Curih 10.9328—10.9728, Praga 168.15—169.15, Pariz 207—209, Newyork 56.65—56.95, London 276.25—277.225, Trst 227.57—228.77, Berlin 13.53—13.57, Dunaj 801—805.

Efekti: 7% invest. pos. 1921 77½—78, 2½% drž. rente za ratnu štetu 279—280, 279—795, Ljubljanska kreditna 200, Hrv. eskomptna bka. 119—120, Kreditna banka Zagreb 114—116, Hipotekarna banka 66—66½, Jugobanka 104—450, Praštediona 9675—970, Eksploatacija 23½—25, Drava dd. Osijek 205, Sečera Osijek 405—415, Isis dd. 60—65, Nihag 34, Gutman 300, Slavonija 43—44, Trboveljska 355—360, Union paromlin 350—370, Vevče 100, Agraria 44½—44½.

INOZEMSKÉ BORZE.

— Curih, 9. marca. Borza. Beograd 9.165, Pariz 18407, London 25.245, Newyork 519.50, Milan 20.84, Praga 15.385, Dunaj 73.25.
— Trst, 9. marca. Predborza: Beograd 43.90—43.97, Pariz 89.50—93, London 121.10—121.20, Newyork 24.89—24.93, Praga 73.78—74, Curih 479—480, Dunaj 348—357.

Slabi izgledi naše domače industrije

Zborovanje Udruženja beogradskih industrijalcev. — Naša industrija bo morala še dolgo obratovati s tujim kapitalom.

V prostorih industrijske zbornice se je vršila v nedeljo letna skupščina Udruženja beogradskih industrijalcev. O stanju naše industrije v lanskem letu je podal obširen referat tajnik dr. Stevan Popović. Iz njegovega referata povzamemo glavne misli.

Kriza domače industrije se je lani še bolj poglobila. Naš dinar, ki je stopil v lansko leto z vrednostjo 7,92 švic. frankov, je dosegel tokom leta vrednost 9,20. Njegov porast znaša od 1. 1923 43 odstotkov. Za ves ta čas se državne davke niso znizale v primerni proporciji, temveč celo zvišale. Če vpoštevamo še okolnost, da se kupna moč dinarja v državi sorazmerno s porastom dinarja v inozemstvu ni povečala in da se proizvodni stroški niso zmanjšali, temveč narasli, imamo v glavnem odgovor na vprašanje, zakaj preživlja naša domača industrija težko krizo. Razni davki, pribitki, takse in davke so oslabilе kupno moč konzumentov in povečale proizvodne stroške industrije. V takih razmerah je morala izvozna industrija prodajati svoje izdelke znatno ceneje, dočim je imela z druge strani večje izdatke.

Znižanje plač ni bilo mogoče, ker tržne cene niso padle. Visoki prevozniki stroški in denarna kriza je povečala težko, s katerimi se mora boriti naša industrija. Posledica je bila, da so prišla mnoga industrijska podjetja v konkurzo. Lesna industrija, ki je pri nas najmočnejša izvozna industrija, je bila najbolj prizadeta. Takoj za njo pride mlinska industrija. Nadaljna posledica gospodarske krize je bila ta, da smo imeli v prvih 9 mesecih lanskega leta pasivno trgovsko bilanco. Tudi če bi postala trgovska bilanca znova aktivna, ne bo dosegla one višine, ki smo jo imeli l. 1924, ko je znašal prebitok izvoza nad uvozom 1.300.000.000 Din.

Carinska tarifa je prinesla industrijalcem projekt nove avtonomne carinske tarife. Izdelana je v duhu zaštite domače industrije. Ko je bila ta tarifa objavljena, se je v javnosti mnogo govorilo o tem, kako zelo je domača industrija zaščitena, in vendar industrija s tem ni ničesar pridobila. Lani se je nadaljevala akcija za industrijska posojila. Naša industrija bo morala še dolgo apelirati na sodelovanje tujega kapitala.

Lansko leto je bilo leto gospodarske stagnacije. Poedine stavke v manjšem obsegu so bile kmalu likvidirane. Naš zakon o zaštiti delavcev nima tiste elastičnosti in prilagoditve potrebam raznih panog industrije, kakor pa zakoni v drugih državah. Zato je nujno potrebna reforma. S sedanjim zakonom so nezadovoljni delodajalci in delavci. Tudi delavci smatrajo, da so bili boljše zaščiteni, dokler so bili zavarovani pri svojih podjetjih, zakaj centralno zavarovanje v tem pogledu ni zboljšalo njihovega položaja. Davčna obremenitev je dosegla celo po izjavi samega finančnega ministra svoj vrhunec. Največja bremena so padla na gospodarske kroge, osobito na družbe, ki morajo polagati javne račune. Zato vsi gospodarski krogi nestrno pričakujejo davčno reformo, ki naj bi izboljšala položaj našega narodnega gospodarstva.

Sklizenje tarifnega odbora pri prometnem ministru je velika pridobitev lanskega leta. Nerešeno je na ostalo še eno važno vprašanje, na katerem so zainteresirani vsi gospodarski krogi. To je vprašanje gospodarskega sveta. Načrt zakona o tej važni ustanovi je zdaj že izdelan in treba je samo še urediti, da pride čim prej pred Narodno skupščino.

Prof. Ferdo Seidl

70letnica rojstva slovenskega učenjaka.

Jutri v sredo proslavi v Novem mestu 70letnico svojega rojstva eden najbolj zaslužnih delavcev v našem znanstvu, vpokojeni prof. gosp. Ferdo Seidl. Rojen je bil 10. marca 1856 v Novem mestu kot sin uglednega meščana in obrtnika. Absolviral je gimnazijo v Novem mestu, univerzo pa v Gradcu, kjer je l. 1880. položil profesorske izpite iz prirodozpisne skupine. Služboval je najprej v Krškem, leta 1887. pa je prišel kot naslednik pisatelja in prirodozpisca Frana Erjavca na gimnazijo v Gorici, kjer je ostal do leta 1915, ko je tik pred izbruhom vojne z Italijo stopil v pokoj. Naselil se je nato v svojem rodnem kraju v Novem mestu, kjer živi še danes mladeniško čil in krepak, da mu nihče ne more verjeti njegovih let.

Zunanj potek jubilarnega življenja je torej kratek in enostaven. Tembolj pa je bogato njegovo življenje na narodnem in znanstvenem delu. Ko je prišel v Krško, je tamkajšnja meščanska šola šele nastajala. On se ji je posvetil z vso ljubeznijo in je s svojim delom položil temelj njenemu prirodozpisnemu kabinetu, ki je še danes eden najboljših, kar jih zmorejo naše meščanske šole. Enako se je z veliko vneto in vstranostjo posvetil znanstvenemu delu v Gorici. Zaslovel je kmalu tudi preko mej ožje domovine kot resen znanstvenik, ki se je udeleževal zlasti na polju klimatologije, flore in geologije. Cela vrsta je daljših in krajših del, ki jih je spisal deloma v slovensčini, deloma v nemščini. V široko javnost sta zlasti prodrli njegovi študiji »Rastlinstvo naših Alp« ter »Potresi na Kranjskem in Goriškem«. Do prevrata je bil potresni referent dunajske akademije znanosti, pozneje na nekaj časa referent zavoda za geodinamiko in meteorologijo na ljubljanski univerzi.

Kljub svojemu intenzivnemu znanstvenemu delu pa je imel prof. Seidl vedno tudi dovolj časa in umevanja za delo v javnosti. Začel je že v Krškem, požrtvovalno nadaljeval v Gorici in delu tudi sedaj navzlic svoji visoki starosti neumorno še v Novem mestu. Vsa narodna društva so lahko z gotovostjo računala na njegovo sodelovanje in njegovo pomoč. Pri tem je bil vedno tudi iskren naprednjak in je še danes predsednik organizacije SDS v Novem mestu.

Posebno poglavje bi se dalo napisati o jubilarju kot planincu. Ni vrha v Sloveniji, ki bi ga on ne zmagal in katerega ne bi preštrljal tudi z znanstvenega stališča, in »Planinski vestnik« je priložil bogato serijo njegovih študij in sestavkov. Uspešno pa se je udeleževal prof. Seidl tudi v organizatornem delu; še danes je predsednik novomeške podružnice SPD. Baš svoji ljubezni do naših divnih planin se ima jubilarj zahvaliti, da praznuje svojo 70letnico duševno in telesno zdrav in prožen, da ga lahko zavida marsikak mladenič.

Iskreno mu ob njegovem jubileju čestitamo tudi mi in mu prisrčno želimo, da bi mu usoda naklonila še dolgo življensko jesen v pomladni svežosti telesa in duha.

Šahovski turnir na Semmeringu

Drugo kolo: dan remijev

Veraj popoldne se je nadaljeval šahovski turnir na Semmeringu. V drugem kolu je Niemcevič po kratki izredni napeti borbi porazil Gilga, in sicer že v 23. potezi. Partija dr. Vidmar — Robinstein, ki je trajala 7 in pol ure, je končala remis. Dr. Vidmarju je sicer uspelo, da je nasprotniku v prvi polovici igral dva kmeta, vendar se je Robinstein branil tako žilavo, da je končno dr. Vidmar predlagal remis, ki ga je Robinstein takoj sprejel. Ostale partije so končale: Janovski je zmagal nad Tarraschem, partiji Roselli — Spielman in dr. Tartakover — Treibhal sta bili prekinjeni, remizirali pa so Grünfeld-Michel, Knoch — Yates, Reti — Davidson in Vayda — Aliehin. Tretje kolo se odigra še v sredo.

Partija Vidmar : Yates.

V prvem kolu je Vidmar v lepi igri porazil Angleža Yatesa. Poteke igre je bil sledeči (Vidmar beli, Yates črni): 1. d2—d4, Sg8—f6; 2. Sg1—f3, b7—b6; 3. c2—c4, c7—e6; 4. Lc1—g5, Lf8—e7; 5. e2—c3, Lc8—b7; 6. Lf1—d3, c7—e5; 7. Sb1—c3, Sb8—c6;

8. 0—0, d7—d6; 9. Dd1—e2, h7—h6; 10. Lg5 x f6, Lc7 x f6; 11. d4—d5, Sc6—e7; 12. d5 x e6, f7 x e6; 13. Sf3—h4, 0—0; 14. De2—g4, Lf6 x h4; 15. Dg4 x h4, Tf8—f6; 16. Ta1—d1, Dd8—f8; 17. Ld—e4, Se7—f5; 18. Dg4—h5, g7—g6; 19. Dh5—h3, Ta8—b8; 20. Lc4 x b7, Tb8 x b7; 21. g2—g4, Sf5—e7; 22. Td1 x d6, Se7—e8; 23. Td6—d3, Sc8—d6; 24. Tf1—d1, e6—e5; 25. Dh3—g2, Tb7—f7; 26. Td3—d2, Kg8—h7; 27. b2—b3, a7—a6; 28. Sc3—d5, Tf6—e6; 29. Sd5 x b6, h6—h5; 30. Sb6—d5, e5—e4; 31. Sd3—f4, Te6—f6; 32. g4—g5, Tf6 x f4; 33. e3 x f4, Sd6—f5; 34. Td2—d7, Sf5—d4; 35. Tb7—f7 +, Df8 x f7; 36. Dg2 x e4, Df7—d7; 37. Td1—e1, Sd4—f5; 38. De4—d5, Dd7—e8; 39. Dd5—f7 +, Sf5—g7; 40. f4—f5. Črni se uda.

Damske kostume pomladne od Din 400— do 750—
razne damske perline obleke od Din 75—
naprej. **Ortoške obleke** mornarske iz
ševita ter razne suknene sportne in perline
od Din 25— do 250— nudi

F. in I. Goričar

Ljubljana

Sv. Petra c. 29

Sv. Petra c. 29.

Ivana Robide: „Rože ob poti“

katerih tragična krivda tiči v tem, da jih ni eta in oni napisal; da so jih izredno laskavo ocenili dr. Zarnik, dr. Regally in dr. Kobler — seveda samo ljudje, katerim se o umetnosti niti ne sanja! — in da so našle v naši javnosti bogato priznanje, — torej v te uboge »Rože« se je sedaj, skoro pol drugo leto potem, ko so izšle, zaletel gospod, ki si je v zadnjem času osvojil sodstvo nad slovensko literaturo in se skuša dvigniti iz svoje odlične obskurnosti. Pravi, da je napisal svoj sedanjí pamflet samo zato, ker je »Slovenski Narod« že dvakrat jasno zahteval vpriporitev »Rož ob poti«, tako da obstoja nevarnost, da pride ta »izdalek, ki postaja sedaj nenadoma drzen in vsiljiv« morda res na odo.

No, kaj sodi ta kritik o »Rožah«, kakor tudi kaj sodijo vsi pametni ljudje o njegovih esejih in »kritikah«, nam je pač vse eno. Na to tudi ne bomo odgovarjali. Pač pa ne prenesemo, da bi mi, ki smatramo »Rože« za dobro delo, in brezdomno dokaj boljše, kot celo vrsto na našem odrzu že vpriporjenih del, ne smeli zastopati svojega stališča, in ne zahtevati, da se upripori igra, na katero čaka vsaj velik del občinstva že nad leto dni. Če pa gospodi to ni priav, naj taktar ne hodi v teater, in naj gre taktar, kadar se bo igrala klasična drama izredne umetniške vrednosti, n. pr. »Danes bomo tihi«, — pa je stvar v redu. Da si bo pa dala naša javnost od kogarkoli predpisovati, kaj ji sme ugajati in kaj ne, to naj si vsakdo kar leno iztepe iz glave.

Po naših informacijah ni dr. Robida svojo poemo slovenskemu gledališču nikdar ponudil, marveč je tedanjí ravnatelj g. Pugelj, še predno je knjižnica izšla, poslal sva sponte po — rokopis, ki ga hrani še danes. Pozneje je delo dramaturg odobril, in to avtorju sam povedal, na kar so se pričela poganjanja radi upriporitve, katero je g. Pugelj nastavljal nekako za marec lanskega leta, s čimer pa dr. Robida ni bil zadovoljen, tako da se je končno dogodilo, da se igra upripori jeseni l. 1925. Se poleti je g. Pugelj potem poslal po skice za scenerijo, katero je narisal dr. Robida sam, in ki se nahajajo tudi še vedno v rokah g. Puglja. Iz tega sledi jasno, da prvič »Rože« ni nikdo vsiljeval, in drugič, da so jih resno namerjali vpriporiti jeseni. Ob tem času so bile torej »Rože« še umotvor, vreden inscenacije, kar se je pa mahoma izpremenilo, ko je nekdo razširil vest, da je dr. Ivan Robida baše kandidat za ljubljanskega intendant. »Rože« so postale definitivno »nič vredne« in z njimi naravno tudi »kandidat«, ki notabene ni nikoli na to mesto aspiriral.

Umevno je, da je to in marsikaj drugega dr. Robido ozlovoljilo, in da je dal potem svojega pravega zastopnika poprašati pri intendantu, kaj je pravzaprav sedaj z domenično upriporitvijo, na kar je g. M. Hubad g. dr. Tarkovščik izjavil, da »Rože« »na vsak način upriporijo še letos na višku sezone«.

To je torej resnična zgodovina upriporitve »Rož«, katero preprečiti je tudi izključno namen v znanem lističu izšlega pamfleta. Če so torej res umetniški motivi, ki naj omogočijo upriporitev, merodajni, prepustimo mo mirno presoji sedaj informirani javnosti, in ugotovljamo ob enem, da po vsem tem, kar smo povedali, ne more biti o kakem »vsiljenju na odere« niti govora.

Končno naj še ugotovimo, da z nobeno obeh v našem listu izšlih notic, zahtevajočih upriporitev »Rož« ne stoji dr. Robida v nobeni zvezi.

Podpirajte
podporno društvo slepih

Vsi hočejo kupovati Schicht-milo.

Nekateri se dajo pregovoriti, da vzamejo druga pralna sredstva.

Velika večina pa vsrta na tem, da uporablja le pravo Schicht-milo.

Kateri so pametnejši?

Previdni!

Vedo namreč, da more enkratna uporaba manjvrednega mila več škoditi, kakor je mogoče vse leto prihraniti na ceni mila.

Beležnica

KOLEDAR.

Danes: Turek, 9. marca 1926; katoličani: Franciška. Danonir; pravoslavni: 24. februar; arja: Janez Krstnik; muslimani: 24. šabana 1344; židje: 23. adara 5686.

Jutri: Sreda, 10. marca 1926; katoličani: Stana; pravoslavni: 25. februarja: Tarasije; muslimani: 25. šabana 1344; židje: 24. adara 5686.

DANASNJE PRIREDITVE.

Gledališče: opera: »Zongler naše ljube Gospe«, drama zaprta.

JUTRIŠNJE PRIREDITVE.

Kino Matica: »Ena minuta pred 12 uro«; Ljubljanski dvor: »Njeno malo veličanstvo«; Kino Ideal: »Yolanda«.

Koncert Ševčikovega kvarteta v Unionski dvorani ob 20.

JUTRIŠNJE PRIREDITVE.

Gledališče: »Večni mornar«, drama »Obit gospe Warrenove«.

Kino Matica: ?; Ljubljanski dvor: »Njeno malo veličanstvo«, kino Ideal: »Možje na stranpotih«.

DEŽURNE LEKARNE.

Turek: Trnkovec, Mestni trg, Ramot, Miklošičeva cesta.

Sreda: Bohine, Rimska cesta, Levstek, Resljeva cesta.

Solnce zaide ob 17.57, vzide jutri ob 6.24 in zaide ob 17.59.

Mesec vzide jutri ob 4.05 in zaide ob 13.23.

Prosveta

— Ševčikov kvartet, ki koncertira danes v turek ob 20. v Unionski dvorani, je tekom svojega 23letnega obstoja pridelal brez števila koncertov in najrazličnejših kulturnih centrah cele Evrope. Največji časopisi vseh evropskih narodov hvalljivo in najlaskavnejših besedah umetniško dovršeno prednašnje Ševčikovega kvarteta ter ga stavijo v isto vrsto, kakor je češki kvartet. Kritiki hvalljivo umetniško skupno igro kvarteta, ki se predstavlja na koncertnih deskah, kakor eno samo umetniško telo, ki z isto fineso in ljubeznijo goji klasični, kakor tudi svetovni moderni repertoar. Od našega nacionalnega osvobodjenja dalje je turek koncert prvi koncert Ševčikovega kvarteta v Ljubljani. Občinstvo opozarjamo na to prvorazredno umetniško prireditve ter obveščamo, da so vstopnice po navadnih koncertnih cenah v predprodaji v Matici knjigarni.

— Ravnatelj glasbene šole Glasbeno Mafice v Celju, bivši član Zikovega kvarteta, g. Karel Sancin, priredi v ponedeljek 15. t. m. v Ljubljani v Poljski koncert, na katerem bo izvajal razne vjolinjske skladbe novejša dobe. Na sporedu ima skladbe Poljaka Szymanovskega, Rusa Reslavca in Italijana Respighija. Pri koncertu sodelujejo pianist Broemer iz Gradca, ki spremlja g. Sancina, obenem pa tudi nastopi samostojno z dvema točkama Debussyja. Cene navadne koncertne, predprodaja vstopnic od torka dalje v Matici knjigarni na Kongresnem trgu.

Jack London:

Roman treh src

— Tristo hudj... je hotel Francis zakleti, pa si je premislil: — Za boga, kdo pa so ti izrodki plemena Caroo?

— Peklo jih je vrglo iz sebe, — je odgovoril peon. Krvoločni so bolj, kakor Španci in strašni bolj, kakor plemena Maya. To plemo se sploh ne ženi drugod. Živi kakor krdelo divjih zveri. Nobenega svečenika ni pri njih. To so vražji sinovi in še peko bi jih ne sprejelo!

Tedaj je vstal stari Maya, pokazal s prstom na Leonice in izjavil, da je ona vsega kriva. Kroglja mu je opraskala ramo in stavec se je zamajal.

— Pritisni ga na tla! — je zaklical Henry Francis. — On je edini, ki zna čitati vozle, a Čiine oči se še niso zasvetile.

Francis je ubogal. Iztegnil je roko in potegnil starca za nogo tako, da se je slednji zgrudil na tla. Henry je vzel puško in začel streljati. Kmalu so se mu pridružili tudi Francis, Ricardo in peon. Stari svečenik je pa znova pobral svoje vozle in se zagledal v visoke gorske grebene.

— Stoj! — je vzkliknil Francis in njegov glas se je izgubil v pokanju pušk.

Po vseh štirih se je moral splaziti od enega do drugega tovariša ter opozoriti vsakega posebej, naj

neha streljati. Vsakemu posebej je moral pojasniti, da je vsa njihova municija natovorjena na mulah in da morajo štediti z naboji, ki so jim še ostali.

— In pazite, da vas sovražne krogle ne zadenejo, — je svaril Henry peone. — Njihove mušketje in starijske puške s kresilom so zelo nevarne. Kroglja iz take puške zapusti široko rano.

Cez eno uro je imel samo še Francis nekaj nabojev v revolverju. Vsi drugi so ostali brez streliva. Na divje streljanje Caroo ni nihče več odgovarjal. José Mancheno je prvi opazil ta kritičen položaj. Previdno se je splazil na rob soteske, da se prepriča, kaj je z obleganci. Nato je dal svojim tovarišem znak, da je oblegancem zmanjkalo streliva in da je zdaj najugodnejši trenotek za naskok.

— Past ni napačna, senori, — je zaklical oblegancem in divja druhal mu je odgovorila s krohotom.

Toda to, kar se je zgodilo v naslednjem trenotku, je bilo tako presenetljivo in nepričakovano, kakor sprememba dekoracij v bulvarni pantomimi. Naenkrat so divjaki grozno zatulili in se razkrpili na vse strani. Bežali so tako hitro, da so mnogi pometali proč sekire in mušketje.

— Srečno pot, midva se gotovo še srečava, razbojnik, — je zaklical Francis smeje za Mancheno, ter dvignil revolver, da mu prestreli glavo.

Pomeril je v bežečega lopova, potem si je pa premislil in ni hotel sprožiti.

— Samo tri nabojje imam še, — se je obrnil k Henryju, — a v teh krajih človek nikoli ne more biti prepričan, da mu naboji ne bodo neobhodno potrebni. Nedvomno bomo te nabojje še krvavo potrebovali.

— Pogledajte! — je vzkliknil peon ter pokazal s prstom na svojega očeta in oddaljeni gorski greben. — Zdaj vem, zakaj so divjaki pobegnili. Spoznali so, kako nevarno je iskati svetlinje našega plemena.

Stari svečenik je bil ves zaverovan v svoje vozle. Nepremično je gledal tja proti gorskemu grebenu, od koder sta se širila dva paralelna svetlobna žarka.

— To bo najbrž nekdo, ki se zabava z ogledali, — je dejal Henry.

— Ne, to so Čiine oči, — je izjavil peon. — V svetlih vozlih je rečeno to, kar je povedal moj oče: »Tam, kjer so sledovi božjih nog, počakaj, dokler se ne zasvetijo Čiine oči!«

Starac je vstal in zaklical na ves glas:

— Kdor hoče najti zaklad, mora najti oči!

— Ze prav, starina! — mu je prigovarjal Henry in pogledal na žepni kompas, da določi smer zagonetnih svetlobnih žarkov.

— Mož ima kompas v glavi, — je omenil čez nekaj časa Henry, misleč s tem starega svečenika,

ki je jahal spredaj. — Nadziral sem ga ves čas s pomočjo kompasa in prepričal sem se, da se vedno vrača na pravo pot ne glede na to, da je moral radi naravnih zaprek opetovano kreniti v stran. Zdi se, da ga vodi neka notranja magnetna sila.

Čim so zapustili kotlino, so se Čiine oči skrile. Pokrajina je bila vsa zaraščena ter pokrita s soteskami in hribi tako, da so se videli svetlobni žarki samo na enem kraju.

Naposled mule niso moge več hoditi in Ricardo je ostal v soteski, da postavi šotore in počaka s peoni, da se ostali člani ekspedicije vrnejo. Drugi so pa nadaljevali pot. Hoja je bila zelo težka, tako, da so se morali držati za roke in plezati po vseh štirih od enega štora do drugega. Stari svečenik, ki je še vedno vodil ekspedicijo, je pozabil, da gre za njim tudi ženska. Prehodili so še dobre pol milje, ko se je stavec naenkrat ustavil in odskočil nazaj, kakor da je zagledal strupeno kačo. Francis se je zakrohotal in po divji pokrajini se je razlegel odmev njegovega smeha. Zadnji svečenik plemena Maya je naglo otipal s prsti vozle, našel pravo nit, otipal dobro vozle na nj in izjavil:

— Varuj se, kadar se smeje bog! — tako pravijo vozli.

Dobre četrte ure sta ga morala Francis in Henry tolažiti, da je bil samo odmev. Smejela sta se in kričala, da bi ga prepričala, da se moti.

V Ljubljani, dne 9. marca 1926.

Gospodarstvo

Kreditni zavod za industrijo in trgovino v Ljubljani

Dne 8. t. m. se je vršil VI. redni občni zbor tega zavoda v lastnih bančnih prostorih. Iz sanjivega letnega poročila, ki ga je pregledal o celotnem gospodarstvu v preteklem letu, posnemamo sledeče:

Prešlo leto za katero polagamo svoje račune, je v gospodarstvem pogledu izredno sanjivo. Vseposred je opaziti odločno hodenje, da se odpravijo posledice vojnih in povojnih razmer. Tako hodenje je praktično izvajalo in je opaziti smoteno in pospešeno prehajanje do normalizacije. Naložbe so težavne in je neogibno, da zahteva ta prehodna doba trinitam svoje žrtve. Ljubljanski kreditni zavod je sama po sebi privedla bolj nego vsaka oblastvena mera do tega, da prihaja do stare veljave v trgovini in obrtnosti polikonalni element. Težavne gospodarske prilike, sprito izboljšanje prometa poostreni prihodek konkurence ob sočasnem opremanju odjemov, opreza na ocena kreditnih zahtev stavijo velike zahteve do sposobnosti trgovca in industrijalka. Težji zaslužek, redkejši delovni prihodek, povzročajo zmanjšanje v denar in njegova vrednost je nepriljubljeno močno pripomočilo do tega, da je svet zopet začel skrbno ravnanje s denarjem. S stabilizacijo valute se je vseposred vrnila varčnost. Ta razlog in opazna gospodarska konjunkturna vodijo do tega, da naraščajo pri denarnih zavodih hranilne vloge tudi pri nas, kjer je to nekakšna že imela prebivalstvo vspejo za to in dobre prilike za štedenje. V teh nelahkih prilikah je utemeljena želja in zahteva kupčijskega sveta, da so oblastveni ukrepi v vseh panogah uprave praznarijeni in dobro pripravljene brez vsake sunkovitosti.

Navzile težkim upravnim problemom, katere je reševati v naši prostorni državi sprito mnogoličnih razmer v posrednih pokrajinah, je stvarnemu opazovanju mogoče ugotoviti stalno napredovanje na potu do konsolidacije. Nacionalni novic se je v preteklem letu v nekoliko hitrem koraku dvignil do dokaj višje vrednosti, katere je pač najbolj presenetljiva to in ono stroko v uvozu in izvozu, potem pa ostal več mesecev na višini okoli 8.15 švicarskega franka. Boljša ocena domače valute je brezdvomno ugodno učinkovala na razpoloženje prebivalstva in pripomočilo k spoštovanju denarja. Večja kupovalna sila dinarja pa v smislu sami se ni prišla do prave veljave. Cene se je polagoma in ne za vse stroke enakomerno uravnavajo. V problem letu je stopila v veljavo nova avtonomna carinska tarifa, ki pomenja odločni napredek v gospodarski enotnosti in večje spoštovanje gospodarskih potreb domačega dela v celoti. Na temelju nove carinske tarife je bila dana možnost, da je prišla mlada država urejati trgovinskopolične odnose napram inozemstvu potom osebnih trgovinskih pogodb. Zaključili smo že nove trgovinske pogodbe s dokaj številnimi pogodbenimi tarifinimi postavkami s Italijo in Avstrijo. V velikem krogu važnih industrijskih interesov je osebo zadnja pogodba povzročila nerazpoloženje in glasne tožbe o preveliki popustljivosti in odločnih postavkah, potrebnih za obrambo naše domače obrtnosti. Nelahko delo na polju urejanja trgovinskopoličnih odnosov napram inozemstvu naša država v tekočem letu smoteno nadaljuje in izpopolnjuje. Zavedoljiv pojav na prometnem polju je uveljavljanje nove enotne železniške tarife in raznih tarifnih dogovorov.

Letina je bila povprečno rečeno obilna in ugodna. Naš izvoz je kvantitativno v celoti večji nego prejšnje leto, po vrednosti je pa

nekaj slabši. Vzrok leži v tem, da je padla vrednost mnogim vrstam kmetijskih in gozdskih produktov. V prehodu v novo carinsko ero se je dvignil uvoz važnih fabrikatov tako zlasti pletenih vseh v. s. t. katere cene se drže vztrajneje nego cene agrarnega blaga. V trgovini in industriji je kakor drugod po svetu zaznamovati mrlo konjunkturo, ki žal ne kaže še snakov, da popusti. Malo je strok, ki se lažje gibljejo. Delovnih prilik je malo. Bredposelnost se oglašuje s trdnimi posledicami tudi v naši zemlji. Kmet skrbno obrača denar ter kupuje samo najpotrebnejše. V agrarni zemlji ta okolnost tem bolj odločilnega pomena za promet in trgovino, ker je kupovalna moč srednjega stanu močno opadla. Denar se je v teku leta pocenil, vendar doslej ni mogel učinkovito pripomočilo do živahnega razpoloženja v trgovini in obrtnosti.

Mlado leto 1926. je nenavadno žalostno pršlo za naš gospodarstveni svet. Sredi dela je moral po sklepu Najvišje modrosti dne 2. januarja 1926 in tega minljivega sveta naš predložni in mnogozaslusni predsednik gospod Ivan Knez.

Blagopolojni predsednik je bil moč redkih vrtil in izrednih kvalit. Mirno, stvarno in previdno delo je bilo njegovo vesele. Veščakov njegova kova je težko dobiti v gospodarstvenih krogih, zakaj odlični naš predsednik je bil doma v kmetijski tako, kakor v kupčiji, industriji in v denarnih poslih. V najtežavnih položajih je imel dober in zanesljiv svet. Svoje redke sposobnosti je nesebično in poštenovalno skoro pol stoletja stavil na razpolago javne. V veliki pokojnici ni bil samo član vodstva različnih gospodarskih podjetij, marveč je tudi v naših stanovskih korporacijah igral veliko vlogo in je najvažnejše od njih, tako Zbornico za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani dolga leta kot njen predsednik vzgledno in pošteno vodil. Našemu zavodu je bil od ustanovitve najboljši vodnik, zanesljiv svetovalec in iskren prijatelj. V iskreni prijetosti se spominjamo neveljavih zaslug odličnega pokojnika ter mu ohrani naš zavod vedno hvaležen in časten spomin.

Naš zavod je navzile neugodnim priklkam preteklo leto ugodno odpravil. Naši posli so se namnožili, promet se je znatno povečal, lukrativnost poslov pa je v izpremenjenih razmerah precej padla.

V letu 1925. je znašal celokupni promet 22.357.623.000 Din.

Iz bilance povzamemo naslednje številke: aktiva: vrednost papirji 3.379.425.73 Din, konzorcijsni računi 16.630.196 Din, menice 42.568.479.87 Din, blagajna 22 milijonov 201.648.07 Din, inventar 14.040.32 Din, realitete 1.276.231.05 Din, debitorji 262 milijonov 396.381.54; pasiva: delniška glavnica 12.500.000 Din, rezervni fond 8 milijonov 432.133.85 Din, traste 94.530.58 Din, vloze ne knjižice 33.558.487.86 Din, kreditorji 291.531.407.29 Din, dobiček 3.549.842.60 Din.

Iz dne 15. t. m. se plača za poslovno leto 1925. dividenda od 10 odstotkov, to je po 10 Din za vsako delnico.

V počastitev spomina umrlega prvega predsednika se je osnoval Ivan Knezov fond za odslužene nameščence in njih svojece v znesku 250.000 Din.

—g Rude v okolici Kosovske Mitrovice. Skupina angleških inženjerjev je odpotovala v Kosovsko Mitrovico, da preišče teren in ugotovi, kje bi se dala pridobivati razne rude. V okolici Mitrovice se nahaja baje zlato, srebro, svinec, mavec, azbest in premog.

—g Novo posojilo uprave fondov. Te dni je odpotoval v Zenevo ravnatelj uprave fondov dr. Bogdan Marković. Njegovo po-

tovanje je baje v zvezi z novim zunanjim posojilom. Uprava fondov je baje že dobila posojilo v znesku 5.000.000 švicarskih frankov in zdaj gre samo še za nekatere podrobnosti.

—g Avstrija odpove trgovinsko pogodbo z Jugoslavijo? Avstrijski listi objavljajo izjave gospodarskih krogov, ki se pritožujejo nad šikaniranjem s strani jugoslovenskih carinskih organov. Ti se baje ne zmenijo za jasne določbe trgovinske pogodbe in stavijo avstrijskemu blagu in uvozu nepremostljive ovire. Zato zahtevajo izvozniki krogi, naj Avstrija v znak protesta trgovinsko pogodbo z Jugoslavijo kratkoma odpove.

—g VIII. mednarodni velesejem v Bruslju se vrši od 7. do 21. aprila t. l. Ta gospodarski prireditelj se zrcalo močno razvite belgijske industrije. Informacije in sejske legitimacije so na razpolago pri tukajšnjem belgijskem konzulatu.

—g Dunajski pomladni velesejem je bil otvorjen v nedeljo v navzočnosti predsednika avstrijske republike dr. Hainischa in več članov vlade. Kakor vsi letošnji velesejmi, trpi tudi dunajski pod splošno gospodarsko krizo, tako da je udeležba za par procentov manjša kakor lani. Pač pa se je povečalo število razstavilcev izrazito eksportnega blaga. Obisk je bil v nedeljo zelo velik; zlasti mnogo je bilo posetnikov tudi iz Jugoslavije.

—g Dobave. Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 15. marca t. l. ponudbe za dobavo 160 komadov temeljnih obrobov, za dobavo 30 komadov parnih razvodnikov, za dobavo raznih barv, za dobavo specialnega orodja, za dobavo potrebščin za litografijo; do 20. marca t. l. za dobavo 100 m² borovih plohov ter za dobavo dveh garnitur elementarnih pregrevalnih cevi. — Predmetni pogoji so na vpogled pri ekonomskem odeljenju te direkcije.

To in ono

Shakespearjevo gledališče pogorelo

Iz Londona poročajo, da je znano Shakespearjevo gledališče (Memorial Theatre) v Stratfordu on Avon z vsemi pripadajočimi poslopiji v nedeljo dopoldne pogorelo. K sreči so gasilci rešili slavn Shakespearjev muzej, ki stoji v neposredni bližini gledališča. V tem muzeju so shranjeni spomini na znamenitega angleškega pesnika in dramatika, kakor tudi razni spomini na Byrona, Waltra Scotta, Tannysona in druge angleške pesnike. Predno so prispele požarne brambe iz Warwicka, Ewershama, Sollyhula in Leamingtona je plamen objel vse poslopje pred muzejem tako, da gasilci poslopja Shakespearjevega gledališča niso mogli rešiti. Pač pa so rešili muzej in most, ki veže muzej z gledališčem. Gasilce je ovrnil močan veter. Iz gledališča so odnesli mnogo dragocenih kostimov, toda oder in kulise so bile popolnoma uničene. Škoda je velika.

Odmev veleizdajniškega procesa v Zagrebu

Forgach opozoril Aerenthala, da je obtožni material nezadosten.

Nedeljska »Prager Presse« primaša dokumentiran članek o zagrebškem veleizdajniškem procesu, ki je za časa bosenske krize l. 1909. vzbudil splošno-evropsko senzacijo. List pridružuje pismo, ki ga je pisal tedanji avstrijski poslanik v Beogradu, grof Forgach avstrijskemu zunanjemu ministru Aerenthalu v katerem grof Forgach govori o vtisih, ki jih je prejel od tedanjega poslanc Masaryka o priliki poseta v Beogradu 19. aprila 1909. Grof Forgach piše:

»Avstrijski poslanec prof. Masaryk, ki namerava potom tiska in v parlamentu započeti ostro akcijo proti zagrebškemu procesu, me je danes posetil in mi naznanil, da obišče srbske ministre in voditelje takozv. velesrbskega pokreta, zlasti oddelnega svetnika Spaljkovića in Milana Pribičevića. Prof.

Masaryk mi je govoril o neugodnih vtisih, ki jih je prejel v Zagrebu in je želel vedeti za moje mnenje. S čisto človeškega stališča razumem, da je prof. Masaryku veleizdajniški proces nesimpatičen, zlasti ako upoštevamo, da sede na zatožni klopi samo mali ljudje, glavni krivci pa nastopajo kot branitelji. G. poslanec trdi, da bo s člankom Friedjunga vmešana v zagrebški veleizdajniški proces tudi naša zunanja politika. Profesor želi, da se na povratku sestane z vami, kar sem obljubil, da bom posredoval. Dodal sem, da je stvar čisto lokalnega, skoro samo hrvatskega značaja in da ne spada v avstrijski parlament. Poslanca, ki se mi je pokazal kot objektivni kritik in visokonaobrazen človek, sem opozoril na enostranske informacije, ki jih dobi v Beogradu. Osebo pristavljam, da sem vas že pri zadnjem sestanku na Dunaju, predno je prišel proces, opozoril, da jo dokazni material juristično politično nezadosten in da nas bo kompromitiral. Po vašem nalogu sem to mnenje sporočil tudi hrvatskemu banu, ki pa je zavzel nasprotno stališče. Srbski tisk natanko poroča o procesu in se bavi zlasti z nevšečnimi podrobnostmi.

Kako je znano tudi to Forgachevo svarilo na Dunaju in v Budimpešti ni zaleglo in tamkajšnji mogočniki so se žnijimi pred vsem svetom blamirali, ob enem pa še bolj podnetili jugoslovenski nacionalizem.

Aretacija sleparja in zvodnika

Subotička policija je te dni prišla elegantnega kavalirja, Evgena Lenkeja, ki je v Subotici nastopal kot agent inozemskih trgovskih tvrdk. Policija je že nekaj časa dvomila v ta njegov poklic in ga tajno nadzorovala. Ugotovila je, da je Lenke čisto potoval po Vojsodini in da je v raznih mestih sklepal poznanstva z mladotimi devočkami. Obliubljal jim je zakon in se z mnogimi tudi zaročil. V resnici pa so služile te zaroke samo pretvezi, da spelje deklice na led in da jih oddaja v javne lokale. Doslej je na ta način zapeljal 10 deklet. Eno je oddal v Zagreb, ostale pa v javne lokale vojsodinskih mest. Policija je zaslila več deklic, ki so

potrdile sumnje, da je Lenke opasen literarni devojk za javne lokale. Najtežji je slučaj s 17-letno deklico iz Vrška, ki pripada ugledni družini. Lenke je dolgo lažil za dekletom, dokler se to res ni zaljubilo v zapeljivca. Ker so roditeji nasprotovali zvezi z neznanim agentom, je deklo pobegnilo z Lenkejem. Kmalu pa je Lenke deklo ostavil na cedilu in jo pustil v nekem javnem lokalu v Subotici. Policija je ugotovila, da je Lenke opuščen uradnik neke subotičke firme, da ima ženo in dva otroka.

Je, da se priprate, da eden par nogavic z zlom in znakom (rdečo, modro ali zlato)

Raje v smrti nego v dosmrtno ječo

Na sveti večer l. 1924. se je v Beli cerkvi v Vojsodini odigrala pretresljiva rodbinska drama, čije žrtve je postala mlada žena. — Mehnik Adam Dengl je svojo ženo Katarino z nožem sedemkrat sunil in jo tako težko poškodoval, da je kmalu nato umrla.

Dengl je prišel ob pravnici l. 1918. iz vojne, se seznanil s svojo kasnejšo ženo ter se z njo l. 1920. poročil. Zakon je bil sprva srečen; imela sta dvojce otrok, ki sta družinsko harmonijo še bolj izpopolnila. Toda to ni trajalo dolgo. Po štirih letih zakona se je Dengl prišel s svojo ženo prepirati in prerekanja so bila na dnevnem redu. Žena se je končno naveličala moža, pobrala je vse svoje imetje ter se z otrokoma vred vrnila k svojim roditeljem. Otrok ni hotela prepustiti možu. Dengl je bil radi tega dogodka zelo potr. Na sveti večer l. 1924. mu je sestra darovala lepo okrašeno božično drevesce. Dengl se je spomnil veselja, ki bi ga imel s svojimi otroci, pohtil je zopet k svoji ženi ter hotel svoja otroka privedi domov. Zena in njeni starši pa so mu odbili to prošnjo. Potr se je vrnil domov. Prišedši domov je pograbil vojaški bajonet ter se naglo vrnil v hišo svoje žene. Skril se je v hlev in ko je prišla žena na dvorišče, da bi nabrala drv, jo je zavratno napadel in ji zadal sedem sunkov z nožem. Nesrečna žena je imela še toliko moči, da se je zavlekla v sobo in s krikom »On je bil...« se je zgrudila mrtva na tla.

Dengl je bil takoj prijel ter pred sodiščem v Beli cerkvi dne 1. aprila 1925 obsojen na 15 let težke ječe. Ker se je državni pravdnik pritožil, se je pred vslednim sodiščem v Novem Sadu vršila nova obravnava, pri kateri je bil Dengl obsojen na dosmrtno ječo. — Dengl, ki ne obvladuje srbsčine in so mu sodbo tolmačili v nemščini, je po razglasitvi obsodbe prosil, naj ga raje obsodijo na smrt, ker mu je življenje itak samo v breme. Zagovornik je vložil ničnostno pritožbo.

Mag. št. 6404/1926.

750

ref. IX.

Razpis.

Mestni magistrat ljubljanski razpisuje oddajo ključavničarskih, mizarskih in steklarskih del

za nove objekte v mestni klavnici.

Vsi podatki so na vpogled in se dobe v mestnem gradbenem uradu med uradnimi urami.

Pravilno opremljene ponudbe je vložiti do

20. marca 1926. opoldne

v mestnem gradbenem uradu.

Mestni magistrat ljubljanski,
dne 9. marca 1926.

Zahvala.

Ob priliki krute izgube, ki me je zadela valed smrti mojega moža, gospoda

Ernesta Cigoja

mi je došlo toliko dokazov srčnega sočustvovanja, da mi ni mogoče se vsakemu posebej danes zadržati zahvaliti. Prosim zato vse one, ki so se z besedo, spremstvom ali s cvetjem pokojnega spomnili v teh žalostnih dneh, naj sprejmejo tem potem mojo srčno, toplo zahvalo. — Osebito se zahvalim mojemu veseloživemu g. direktorju REISNERJU za globoko občutno poslovljivo govor pred tehn. šolo, vsemu učiteljskemu zboru, učencem in učencem drž. srednje tehniške šole, za krasni venec in za korporativno spremstvo k zadnjemu počitku. Za to prisrčno manifestacijo pijete in ljubavi napram mojemu možu poplačaj Bog vsakemu in vsem stoterok. Zahvalim se preč. g. županiku FINEGARJU za tolažek obisk in točno izvrbo verskih obredov. Za čustveni nekrológ v »Jutu« dne 6. t. m. srčno hvale gospodu piscu B. W.

Zahvala vda z otroki.

Brivski pomočnik
vojašine prost, delaven, išče službo; najraje v mestu. — Ponudbe pod »Brivski pomočnik/746« na upravo »Slov. Narodu«.

Grafolog,

prvi v Ljubljani — Ako hočete izrediti svojo bodočnost, se obrnite na znamenitega grafologa Egipčana, kateri vam pove vašo prihodnost iz črt na roki in pisave. — Sprejema vsak dan od 9. do 1. in od 2. do 8. večer. — Cena Din 20. — Bon Ali, »Hotel Soča«, soba 16. 737

Inserirajte v »Slov. Narodu«

Makulturni papir

kg Din 5-

prodaja uprava »Slov. Narodu«

Naznanjamo pretužno vest, da je naša zlata mati, stara mati, tašča, teta, gospa

ANTONIJA DEV

vda po doletno-sodnem svetniku v pokoju

danes, dne 8. t. m. ob 17. po kratki, mučni bolezni, previdna s tolažili sv. vere, za vedno zatisnila svoje blage oči.

Pogreb se bo vršil v sredo, dne 10. marca 1926 ob 16. iz hiše žalosti, Jurčičev trg 2, na pokopališče k Sv. Križu, kjer se truplo položi v rodbinsko grobnico.

Sv. maše zadušnice se bodo brale v stolnici sv. Nikolaja v četrtek, dne 11. t. m. ob desetih dopoldne.

V Ljubljani, dne 8. marca 1926.

Rodbine:

Oskar Dev, Edvard Dev, Olga in Eleonora Dev, dr. Doljanove, Josip Costaperaria, Marija Jaglič

Mesto inštruktor
pod »Matematika« je oddano. 742

Iščem lokal

za mizarsko obrt; lahko tudi na dvorišču. — Ponudbe pod »Lokal/747« na upravo »Slovenskega Naroda«.

Gospodična

zmožna slovenske steno-grafije in strojepisja ter vseh pisarniških del — išče službo. — Ponudbe pod »Vestna/745« na upr. »Slov. Naroda«.

Prazno sobo

z električno razsvetljavo ter posebnim vodom v sredini mesta išče gospodična s 15. marcem. — Dopisi pod »Snažna soba/744« na upravo »Slov. Naroda«.

Vajenec

poštenih staršev, star od 14-15 let, s primerno šolsko izobrazbo — se sprejme takoj v trgovino mešanega blaga pri tvrdki Ivan Ušeničnik. Studenice pri Poljčanah. 728

Lekarna dr. G. Piccoli, Ljubljana, Dunajska cesta 6 — priporoča

želočno tinkturo

katera krepi želodec in učinkuje odvajalno. — Naročila se točno izvršujejo. 205/L

Trgovski lokal

s stanovanjem v mestu ali na deželi na prometnem kraju iščem za takoj. Ponudbe pod »Trgovski lokal/743« na upr. »Slov. Naroda«.

Pletilni stroji

nemškega izdelka patent »Ideal« z jamstvom za nogavice, jopice, svitarje in vsakovrstne pletenine nudi vsakomur najboljšo in sigurno ekstenzijo. V zalogi s ponikom, ki je jako lahak, in po potrebi tudi s stanovanjem edino lepi

F. Kos, Ljubljana, Zidovska ul. 5
Generalni zastopnik.

714

Modni salon

Ivanka Stegnar

LJUBLJANA, Rimska cesta šte. 10

priporoča najnovejše

svilene klobuke in slamnike.

Vsa popravila točno po najnižjih cenah.

Zatni klobuki vedno v zalogi.